

Setkání učitelů kateder právních dějin a právněhistorická konference v Banské Bystrici

Ladislav Vojáček*

Ve dnech 9.–11. září 2003 se na Právnické fakultě Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici uskutečnilo setkání učitelů kateder právních dějin (dějin státu a práva) českých a slovenských vysokých škol. Navazovalo na dávnou tradici, přerušenu v roce 1993 a před dvěma lety znovu obnovenou setkáním v Častej – Papierničke. Zúčastnili se ho zástupci – vzato od západu na východ – plzeňské, pražské, brněnské, olomoucké, bratislavské, banskobystrické a košické právnické fakulty a Akadémie Policajného zboru SR v Bratislavě. Do jednání konference se zapojili i další hosté.

Předchozí setkání se pravidelně zaměřovala především na výměnu zkušeností z výuky. Letošní z tohoto rámce vybočilo, neboť se jeho hlavní náplní stala vědecká konference, uspořádaná při příležitosti blížícího se životního jubilea nestora slovenské právní historie prof. JUDr. et PhDr. Ladislava Hubenáka, DrSc. (nar. 1928).

Popravdě řečeno, do Banské Bystrice jsem odjížděl se smíšenými pocity. Vedle příjemných, spojených s blížícím se setkáním s kolegy, jsem byl v rozpacích nad neurčitým zaměřením konference. Organizátoři totiž ve snaze dát možnost uplatnit se všem členům kateder dějin státu a práva, tedy učitelům zaměřujícím se na „národní“ právní historii, „světové“ právní dějiny, římské právo a případně i další disciplíny, nijak nespécifikovali její obsah. Obával jsem se, že se jednání rozplizne do řady izolovaných vystoupení, která ostatní účastníky, orientované do jiných oblastí a na jiná témata, nedokáží zaujmout. O to příjemnějším překvapením pak byl samotný průběh konference. Z přihlášených příspěvků se podařilo, zejména zásluhou schopné a obětavé organizátorky celého setkání Ivany Šoškové, vytvořit jeden velký a dva menší poměrně kompaktní

bloky (i když některá vystoupení musela z organizačních důvodů zaznít v jiné fázi jednání) a, jak to demonstrovala bohatá, zaujatá a vesměs erudovaná diskuse, přednesené příspěvky účastníky zaujaly.

Úvod konference organizátoři vyhradili jubilantovi. Jeho curriculum vitae přednesl současný vedoucí banskobystrické katedry prof. PhDr. Jaroslav Straka, DrSc. a blahopřála mu proděkanka fakulty. K ní se pak v průběhu jednání postupně přidávali i zástupci jednotlivých kateder. Obsahové těžiště jednání představoval první tématický blok věnovaný českým a slovenským právním dějinám dvacátého století, v němž dominovaly otázky česko-slovenského poměru a dekretů prezidenta republiky. Do druhého bloku můžeme zahrnout dvě vystoupení romanistů a třetí vytvořily poměrně různorodé příspěvky především ze starších českých právních dějin.

Vlastní odbornou část zahájil referát Vladimíra Kindla. Děkan pražské Právnické fakulty se něm soustředil na neúspěšné snahy o unifikaci československého práva v době první republiky, přičemž vyzvedl aktivity prof. Imricha Karvaše a upozornil na pokusy prosadit vydání „velkých“ kodexů cestou zmocňovacího zákonodárství. Zaměřením na problematiku první republiky bylo tomuto referátu blízké vystoupení Petera Mosného (PF UPJŠ v Košicích) o začleňování Podkarpatské Rusi do nového československého státu, které ovšem zaznělo až později, neboť jeho autor se zúčastnil jen části jednání. Další tři referáty z úvodu jednání spojovalo téma česko-slovenských vztahů. Jan Kuklík (PF UK v Praze) se zabýval tím, jak se otázka česko-slovenského poměru promítla do jednání československé exilové vlády v Londýně a do vztahů Edvarda Beneše k nejvýznamnějším slovenským exilovým organi-

* Doc. JUDr. Ladislav Vojáček, CSc., Katedra dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

zacím a jejich představitelům (Milanu Hodžovi a Štefanu Osuskému). Jozef Beňa (PF UK v Bratislavě) analyzoval některé nově publikované dokumenty z let 1944 a 1945. Ladislav Vojáček (PF MU v Brně) zkoumal praktické dopady uzavření první pražské dohody a snažil se vyvrátit věcně chybné závěry o nich, objevující se v pracích některých historiků. Obsahově se k těmto referátům přidružovalo i vystoupení Marcely Varšové (APZ SR v Bratislavě) k vývoji slovenské státnosti, které organizátoři, vedeni zmínkou o Evropské unii v jeho názvu, zařadili až k závěru jednání. Jednotlivá vystoupení i zajímavá diskuse, která se o nich rozvinula, ukázaly, že odlišná historická zkušenost příslušníků obou národů již v inkriminovaných letech ovlivnila různé prožívání a vnímání jedněch a těchž událostí. V současnosti se promítá i do různého akcentování jednotlivých událostí a jejich dílčích aspektů českými a slovenskými historiky. Následující dvě vystoupení se dotýkala dekretů prezidenta republiky a národnostní problematiky po druhé světové válce. Branislav Fábry (Katedra teorie práva PF UK v Bratislavě) se prezentoval posouzením prezidentských dekretů z pohledu teorie spravedlnosti a Alenu Zborníkovou (PF ZU v Plzni) zase zaujal dopad jejich realizace v kraslickém regionu. Navázal na ně Michal Šmigel (Fakulta humanitních vied UMB v Banské Bystrici) připomenutím opomíjeného problému opce a přesídlení československých občanů do SSSR v roce 1947. I tato vystoupení

mladých pedagogů vzbudila zájem a vyvolala živou diskusi.

Do posledního bloku přednášených příspěvků organizátoři shrnuli ty, které autoři věnovali starším právním dějinám. Zahájil je Eduard Vlček (PF MU v Brně) zajímavým výkladem o vývoji právní úpravy trestu smrti. Vilém Knoll (PF ZU v Plzni) se zabýval nepříliš známou otázkou správy Chebska ve středověku a Petra Jánošíková z téže katedry institutem urbury. Ač šlo o příspěvky s „českou“ problematikou, podnítily k připomínkám, dotazům a doplňujícím postřehům i řadu slovenských kolegů. Posledním vystoupením o vztahu terorismu a práva zakončil odbornou část jednání vedoucí pořadatelské katedry Jaroslav Straka.

Na konferenci navázala společenská část setkání, představovaná především prohlídkou centra Banské Bystrice, připravující se na návštěvu papeže, a poznávacím zájezdem do Banské Štiavnice a Kremnice s velmi zajímavou prohlídkou nově rekonstruovaného kremnického muzea.

Z brněnské katedry dějin státu a práva se setkali a konferenci zúčastnili Eduard Vlček, který vedle svého vystoupení také řídil jednu část jednání, Michaela Židlická a autor této zprávy. Další členové katedry – Renata Veselá a Karel Schelle – museli plánovanou účast na konferenci odvolat, avšak alespoň odevzdali své příspěvky k publikaci v připravovaném sborníku.